Porto opłacono ryczałtem

Ч. 45 (428). Неділя, дня 6. падолиста 1927. Рік IX.

Адреса Редакції і Адміністрації „Український Голос" Перемишль, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві № 142.807. передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. (передплату в Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу" в Zivnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно, для Америки 2½ дол. річно.

Ціна прим. 25 с.

Редактор приймає щодня від год. 1½—2½. рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орган.

Тарифа оголошень за текстом за 1 вірш міліметровий одно шпальтовий (сторона має 6 шпальт анонсових) 0·24 зол. пол для дрібних промисл. укр. інстит. 0·16 зол. п. Дрібні оголошення по 0·15 зол. п. за слово, найменше дрібне оголошення 1 зол. п., для шукаючих праці подані безпосередно до Адм. по 0·10 зол. п. за слово Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші. Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовлюючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

ДЕМАҐОҐІЯ і ДЕМАҐОҐИ

При надходячих виборах до сойму і сенату в цілій своїй силі виступлять по наших селах демаґоґія і демаґоґи.

Демаґоґія — це в політичнім життю дуже образливе слово, це те саме, що шахрайство чи розбишацтво. Слово „демаґоґія" означає політику, яка робить великі обіцянки темним і легковірним людям тай взагалі старається приподобатися темній товпі чи то обіцянками, чи підлесними словами. Демаґоґ є безсовісний політик, що відкликується не до розуму людей, тільки до їх почувань — політик, що приподобується політично неосвідомленим людям пустими обіцянками і підлесливостю або потакуванням того, в що сам не вірить. Демаґоґ є гидкий клеветник, котрий кидає безпідставні підозріння на своїх суперників або і погані обвинувачення, про котрі сам знає, що вони неправдиві. Тому порядні і чесні люди дивляться на демаґоґа так як на злодія і розбишаку, а демаґоґічна партія є те саме, що розбишацька, злодійська чи дурисвітська шайка. Коли є між ними ріжниця, то тільки в тім, що кождий член розбишацької шайки знає, що він розбишака, а в демаґоґічній партії звичайний член замало є освідомлений, щоби знав, що він є лишень оруддєм в руках якогось безсовісного демаґоґа чи демаґоґів.

Возьмім найпростіщий приклад. Діти ходять до школи і учаться там під проводом учителя та роблять, хоч і малі, але сталі поступи з кождим днем. Так повинно й бути. Аж тут нараз явиться хтось між дітьми і скаже: „Краще ходіть, діти, бавитися, скакати, кричати. Чого будете мучитися над книжкою, вона вам не дасть їсти. От краще, ходім в сад сусіда, нарвемо там собі грушок, а опісля будемо бігати по пасовиску". Хто так сказавби до дітий, бувби демаґоґом. Бо він грає на хвилевих почуваннях дітей, відводить їх від обовязку, показує їм хвилеву користь і приємність, а діти не вміють цеї злої поради самі осудити, підуть за несумлінною і дурною порадою і зроблять самі собі шкоду. Діти вкоротці пізнають, що зле зробили, бо їх буде завтра ганити і наказувати їх учитель і розяснить їм, що вони зле зробили, а діти будуть каятися і на будуче будуть слухати лиш того, що їм учитель накаже, бо й вони самі тай їх батьки вже нераз переконались, що учитель завжди добра їм бажає.

Подібно, як в тім прикладі з дітьми, дієгься з народом в політичному життю. Демаґоґ буде дораджувати невиробленому політично народови те, що хвилево виглядає милішим, вигіднішим для народу, хоч кождому розумному ясно, що з часом виросте з того лихо та біда. А робить це демаґоґ в тій цїли, щоб підлеститися народови та здобути собі його довіря і тим способом вибитися на верх. Не добро народу має на серцю демаґоґ, але свій власний інтерес. Підлещуючися народови, демаґоґ виправдує всі злі вчинки народу або впрост їх вихвалює. А темний нарід оплескує його слова тай говорить: от добрий чоловік! послом його зробім!

Ясне, як сонце, що такий демаґоґ, здобувши довіре народу і ставши його всевладним провідником, скорше чи пізніще доведе нарід до нещастя. Але звичайно так буває, що демаґоґ щезає в хвилі, коли наближається біда, викликана його злими, несумлінними порадами і обдурений нарід не може навіть робити йому закидів. Сам на своїй шкірі мусить нарід перенести ту біду, до якої його довів демаґоґ.

Сумлінні провідники народу борються з демаґоґією і з демаґоґами. Але ця боротьба дуже тяжка. Вже Мойсей, випровадивши жидів з неволі, мусів боротись з демаґоґами Авіроном і Датаном, але не міг їх побороти. Чому? Бо вони уживали двох способів, щоб отуманити темних жидів. Оден висмівав старого Мойсея, доказуючи, що обіцяна земля, до якої Мойсей провадив жидів є казкою здитинілого діда, а другий демаґоґ говорив народови, що Мойсей зрадник — що замісць дати жидам зараз хліба, він веде їх до якоїсь обіцяної землі, якої на світі нема. Отже єгиптіяне підкупили Мойсея і казали йому вивести жидів з Єгипту на пустиню, щоб вони тут вигибли. І не міг Мойсей устоятись перед демаґоґами та вмер, не запровадивши жидів до обіцяної землі. Що-йно опісля пізнав жидівський народ, що його обдурили демаґоґи.

Так само і наші демаґоґи бояться совісних людей і стараються їх або осмішити або зрадниками наклеймити. На селі звичайно стараються доброго священика або учителя перед народом осмішити, щоби вони демаґоґови не перешкоджували обдурювати людей, а опісля всіх совісних політичних провідників називають „зрадниками", „угодовцями", які з Поляками змовились проти народу. Що-дня чуємо і читаємо, що говорять і пишуть демаґоґи про Українське Національно-Демократичне Обєднання (УНДО), що дня поневіряють когось з народних робітників. Останніми часами напр. обкидали болотом звісного орґанізатора стрийської вистави п. Остапа Луцького, який політикою навіть не займається, а всю працю вкладає в нашу кооперацію.

Чому так роблять демаґоґи? Бо вони самі нічо не вміють робити, лиш губою молоти. А тут в Стрию були селяне з цілого краю, бачили працю і посвяту виставового комітету під проводом п. Луцького. Отже треба йому латку причіпити за те, що польський міністер, будучи в Стрию, прийшов на виставу подивитись.

Ті демаґоґи приготовляються до виборчої аґітації вже тепер. Будуть наших неосвідомлених селян обдурювати брехнями і обітницями. Тому вже тепер по читальнях треба обговорювати ті справи і освідомлювати несвідомих селян. Треба їм витолкувати, що демаґоґи виступають густо-часто на замовлення наших ворогів, які „попів" та політичних наших провідників втопилиб в лижці води. Не можуть вороги цего самі зробити—то поручають це робити нашим демаґоґам.

„КАТОЛИКИ" ЧИ ХРИСТІЯНЕ?

В останнім числі помістили ми „Заяву" перемиських громадян як відповідь орґанови Еп. Богачевського „Католицький Провід". Наші читачі читали, якими словами накинувся урядовий епископський орґан на перемиських громадян, з котрих деякі клали угольні камені під всі народні інституції в Перемишлі і дали почин українському національному рухови на західних окраїнах.

Та ще більше здивує кождого читача, яку ціль мав цей брутальний напад „Кат. Пр". Як звісно, у нас в Галичині велась від довшого часу остра боротьба проти незаконних розпорядків і реформ, переводжуваних нашими єрархами. Ціле духовенство і світське громадянство стояло і стоїть на становищі леґалізму, т. є., що всі реформи мусять опиратись на постановах законів і приписів нашої Церкви. Це конечне є тому, що для нашої Церкви прийдуть ще тяжші часи і теперішні реформи, не оперті на церковних приписах — можуть статись прецедевсом (взором) для инших самовільних реформ будучих єрархів, допасованих до політичного режіму.

Та тим часом зайшли події, які веліли не займати уваги громадянства тими справами, бо нашому національному життю грозить нова небезпека, якій треба протиставити всі наші національні сили. Як звісно, комуністична партія західної України, в якій верховодять польські і жидівські комуністи, ухвалила розбивати всі наші національно-політичні і освітно-економічні орґанізації, щоб в нас витворити безлад. З початку громадянство не здавало собі справи з тих ухвал. Воно думало, що ті резолюції мають таку саму вартість, як тисячі наших резолюцій, які густо-часто ухвалюється на вітер. Та не так у комуністів. У них резолюція — закон. І комуністичні наймити зараз приступили у нас до розбою. Загальні збори „Рідної Школи" і „Просвіти" в д. 25. і 26. грудня 1926, а також збори тих установ по деяких провінціональних містах були доказом, що атак комуністів розпочався.

Тоді зі всіх сторін краю піднеслись голоси за зединенням нашого національного табору. За тим були і деякі політично думаючі та впливові чинники української політичної еміґрації, які конче наставали на це, щоб перервати також всі спори на ділянці церковній. Всякі незаконні реформи при зміні обставин і так самі впадуть — тепер треба ратувати наші інституції від руїни. Це був основний тон всіх розмов і кореспонденцій. На одних зборах оден громадянин так поставив справу що-до спору на церковній ділянці: „Одна сторона мусить мати розум". Так воно і сталось і припинено боротьбу. Так трівало до кінця травня.

Та надійшло „рішення" св. Конґреґації. Кажемо отверто, що колиб адресат бачив ширший горизонт а не лише власну пиху, бувби це рішення сховав до архіву. Бо, знову скажемо отверто, в то рішення крім адресата і кількох прихильників його — ніхто не вірить. Та ні — самолюбство веліло опублікувати, а услужна „Нова Зоря", щоби спровокувати инші орґани зараз зачала скавуліти. Мало того — впрост змушувати, щоби забрати голос. І появились статті в наших пресових орґанах...

Але проминуло кілька горячих тижнів і настав спокій. І от тепер свою ролю розпочинає „Кат. Пров". Тільки просимо подумати — дня 1. вересня 1927 містить допись з Перемишля з дня 28 травня 1926 — лишень в тій цїли, щоб спровокувати боротьбу. Бож прецінь той, що містив статтю, знав з преси, що в краю вже спокій і справа неактуальна.

Хто був автором дописи? Коли вона походить з краю, то є автором є якийсь неперебірчивий „оборонець". Ті „оборонці" всякої масти чигають на те, щоб була нагода до „оборони", бо за це сподіються всякої благодати... І якжеж та благодать спливе, коли боротьби нема, коли нема нагоди виступити в ролі „оборонця". Треба конче цю боротьбу відновити!!

Але мігби хтось думати, що допис сфабриковано в редакції „Кат. Пров". Таку думку чули ми в католицьких кругах. Як-що так, то нам з розпуки руки опадають. Орґан католицького епископа фалшує допис, а щоби реакцію викликати, навмисне стилізує її в вуличнім тоні.

Ми докладно освітлили подію, щоб вона була зрозуміла для кождого та помогла вглянути в тайники „католицької акції". Ми вже писали, що цей католицизм наших деяких людей не є ніяким католицизмом. Це є наш питомий большевизм, тільки чорний. І ті наші католики є більшими „католиками" як християнами. Стиль згаданої дописи і инші статті „Кат. Пров." аж надто виразно про це говорять.

Бо от в тім самім числі „К. П" якийсь ревний „католик" в статті „У церквах чужих народів" описує широко, що він бачив в новогрецькій церкві, очевидно православній. Як право вірному „католикови" богато богато йому там не подобалось. От хочби й то:

…Помалу, дуже помалу, публика стягалася. Переважно жінки. Богато з малими дітьми. Деякі приводили того дробу й по шестеро та займали цілі лавки, розглядаючи в них діточок, гарно одягнених. Церква зачинали робити по жіночім боці враження якогось обозу на прогульці. Нічого подібного не бачив я досі в латинських церквах в Америці, особливо що-до точности... Оден з дяків читає „Апостола". Читає довго і розлізло. Коли дитина заплакала, він перервав читання „Апостола" і крикнув, щоб утишити дитину... Священик читає Євангеліє дуже довго. В часі читання — потягнув одного з услугуючих хлопчиків за вухо! Нічого подібного я ще в церкві не бачив... По Богослуженню проповідь чи промову виголошував не священик, але якийсь світський „бос": літ около 50, добре годований, з вигляду різник або маючий склепар, з голосом єрихонської труби — вийшов на підвисшення і щось гремів. Не говорив, а гримів. За ним другий, третий, четвертий. Словом — пішла дискусія — і тд.

Те все цей „католик" виписує, щоби висміяти новогрецьку церков і виказати, що грецька церков була перша в християнстві національна церква. В консеквенції цего було, що кождий нарід перемінював грецьку церкву в свою національну. Супроти грецької церкви „католицька церква стоїть як оден великанський моноліт на всім світі, а східна розбита на шматки". Припустім, що то все правда, але ми питаємо: В якій цїли це пишеться? Припустім, що дяк і священик були нетактовні — але чи цего нетакту не стрінеться в инших віроісповіданнях. І от в тім гидкім висмівуванню ми бачимо наш специфічний „католицизм", який є вищим як саме християнство.

Але було дещо, що „католикови" і подобалось в новогрецький церкві, хочби і це:

…Ліворуч на ґалерії виднілиєорґани, але не грали. Цікаво, що греки не усунули їх (наші усунули). Зрештою — стародавні Византійці, як відомо уживали орґанів.

Або в иншій статті п. н. „Не винуй нікого лиш себе самого":

…Чи тямиш, як ти мудрував у своїй голові, що то ліпше булоби, колиб на перекір усім католикам на світі, наші священики з жінками водилися та щоб наш нарід після фалшивого календаря свої свята обходив і публіку з себе робив?

Вкусимося за язик тай нічо більше не скажемо про це, хто з жінками водиться. Ми лише скажемо, що наші священики мають законні жінки, тай додамо отсе: Автор, котрий може є і сином священика, соромивбися писати так про свого вітця і матір, з котрих може ще обоє, або одно з них жиють. Так не писавби добре вихований чоловік. Він не писавби так і про церк. календар, який він не бувби. А вже коли нашу церков має спасти, безженність і новий календар — згода! — Скличте собор, ухваліть закон і будемо слухати. Але ухвала собору конче потрібна по приписам нашої церкви.

І нас дуже дивує, як може „Січ" в ч. 18 славити „Кат Пров", як „морального батька і провідника нашого народу". Тому, що дехто уважає „Січ" півофіціяльним орґаном укр. хліборобів-державників, треба надіятись, що управа цеї орґанізації займе становище супроти того нещасного кроку „Січи".

Епископ Б. уділив свого благословення Редакції „Кат. Пров". А ми зі своєї сторони побажаємо тій самій Редакції розуму в тім переконанню, що саме благословення без розуму до доброго не доведе. Зате благословення в парі з розумом богато може зділати.

Важне для власників млинів, гарбарень та инших водних заведень.

Новий водний закон, ухвалений ще кілька літ тому назад, передбачує, що всі власники млинів, гарбарень і инших водних закладів мусять вписати свої права на ново до водної книги. Від цього обовязку не є звільнені й ті власники, яких права вже є втягнені до водної книги, вони мусять ці свої права вписати наново. Тому треба внести до староства подання і в ньому просити о впис. До подання треба долучити урядово потверджені відписи документів, які виказують, що мається право до впису. І так: значна частина заінтересованих має давні ухвали водних властей, на основі яких дістали водне право, умову, якою нинішний власник набув концесію на водне право від давніщого власника і т. д. Часом водне право є зазначене в книзі ґрунтовій.

Щоби власти моглп зорієнтуватися, треба зазначити власну парцелю, на якій є побудований водний заклад (млин і т. д.) і через яку перепливає вода, а також чужі парцелі, на яких мається служебність (право частинного уживання, напр. право уживання чужої млинівки і т. п.). До цего треба додати плян. Хто документів не має, нехай внесе подання і просить в нім о впис до

книги водної, а документи предложить додатково, другим поданням.

Хто до 26. листопада ц. р. не внесе подання, втратить водне право, хочби мав його досі.

Перше подання підлягає стемплеви за 10 зл., а до кожного залучника треба додати стемпель за 50 ґрошів, хочби цей залучник вже був остемпльований. Всі ці стемплі (отже так за 10 зол. від подання, як по 50 ґр. від залучника) треба наліпити на першій стороні подання. Якщо друге (додаткове) подання не буде мати в собі нічого більше, як додатково предложені залучники, то воно є вільне від стемпля і тільки за залучники треба доліпити на нім стемплі по 50 ґр. від кожного залучника.

Зазначуємо: староство обовязане приняти подання. Не виключене, що будуть надужиття, що староство буде вимагати — скажім — мапи інжініра (а інжініри кажуть собі за таку штуку добре платити). В такім випадку треба внести рекурс до воєвідства.

Вистава української книжки і преси

влаштована Філією „ПРОСВІТИ“ в Станиславові отворена щоденно **від І. XI. до 7. XI. 1927 р. в салях „Укр. Бесіди“** при вул. Ґолуховського, ч. 20. І. пов. від 9. рано до 9. вечер.

Викопали пропасть...

Процес в Парижі проти скритовбійника Шварцбарта закінчився минулого тижня. Шварцбарта увільнив суд. Цего треба було сподіватись, бо жиди всіми силами старались, щоб цего злодія і вбийника увільнено. Як це робиться, то кождому звісно...

За весь час парижського процесу всі жидівські ґазети і політики вили як гієни проти нашого народу. Зухвалий жидиско Торес, адвокат Шварцбарта, допускався на судовій салі що хвиля образи нашого народу. А ті жиди, що були колись міністрами в уряді Петлюри, пішли тепер на большевицьку службу і собі уїдають на Петлюру і на український нарід. Розвели також жиди шалену аґітацію по цілім світі за Шварцбартом. А ґазети доносять, що величанські суми грошей призначено для ґазет, щоби за гроші писали так, як цего собі жиди бажають. Є вістки, що 2 міліони франків призначено на те, щоб „впливати“ на ціле „окруженя“, щоб увільнено Шварцбарта.

Наш нарід ніколи не був ворожо настроєний проти Жидів. Навпаки — між нашим народом зачали забуватись навіть ті нещастя, які жиди спровадили на наш нарід на початку війни. Прецінь донощиками на наших людей перед мадярськими офіцерами і взагалі військовою владою були передовсім жиди. Знаємо також, як жиди поводились супроти невинно арештованих наших людей. В Перемишлі, наприклад, оден суддя-Українець був свідком, як один купець шафлик помий вилляв на голову старенького священика, якого вела жандармерія попри його склеп. І багато-багато подібних випадків можна навести.

Ми не обвиняємо всіх Жидів за ці злочини. Але обвиняємо їх за те, що коли цего або того жидівського злочинця потягається до відвічальности, то жиди на цілий світ кричать, що їм кривда діється. От минулого року був в Перемишлі процес проти двох чи трьох жидів з Сосниці пов. Перемишль. Цілий ряд свідків зізнавав, що через донос жидівського коршмара повісили мадяри кількох людей. І от тоді також перемиські жиди зробили тих донощиків... своїми мучениками.

Те саме робили жиди тепер в часі процесу Шварцбарта. Звичайного злочинця і злодія, якого віденський і будапештенський суд засудив за крадіж, зробили святим і кидали болотом на цілий наш нарід, поганили память чоловіка, який ніколи не то що не був ворогом жидів, але як найдальше ідучим юдофілом.

Та на жаль, не чути тепер між жидами ні одного голосу, якийби взивав жидів до розсудку. А прецінь жиди повинні знати, що своєю теперішною тактикою викопали пропасть між українським а жидівським народом. Жиди також повинні застановитись над тим, чому їх ніде не то не люблять, але впрост ненавидять. А люди, які приїздять з Росії і України рішучо твердять, що коли там упаде большевицький лад, то нарід насамперід буде мститись на жидах за це, що за большевицької влади так зухвало, так несправедливо поводяться з народом, що самі всюди викликають ненависть проти себе.

Чи і тоді український нарід буде відвічальний за це?

Дописи

З Лемківщини. (З країни верб і вільх!) Мені випало в цих днях переїхати повіт ліський від Устрик до Смільника коло Лютовиск і від Загіря до Смільника коло Балигорода. Я представляв собі, що ця гориста країна цілком дика і з природи неприступна, длятого вона не відгравала у нас ніякої ролі в нашім народнім білянсі. Тимчасом я пережив милу несподіванку.

З Устрик їхав я через незвичайно гарну околицю. За Устриками зникають високі гори, отвирається милий і розлогий краєвид, на тлі якого лежать села Ясінь, Гошів, Задвіре, Рябе, Жолобок, Чорна, Липє і т. д. Почва тут в порівнаню з иншими горами добра, видавалаби о много більше плодів, якби на цій землі господарили німці або чехи. Але при нашій нужденній господарці все тут запущене. Красуються лишень незвичайно високі верби, великі вільхи, осики і т. и. Кілько тут високих берегів, відкритих до сонця, стоїть пусткою, навіть не видно овець, щоби скубали ту гірську травицю. На цих стрімких, понадрічних берегах, на тих розлогих убочах видно де-не-де самітну дику рожу (гече-пече — свирбигуз), на якій пишаютьсь великі та дорідні червоні ягоди, котрі марно пропадають! А булоби з них знамените токайське вино! Незвичайно мальовничо представляються села Ясінь, Гошів, Задвіре, Рябе і Жолобок зі своїми чудовими зарінками і лугами, на котрих де-не-де стоїть кілька величанських верб та осик, чи самітна дика груша. Коло хат видно якісь ніби загорідки ніби то городці, в котрих обовязково стоїть кілька старих дуплавих верб, кілька буйних ясенів, а помежи ними тут і там несміло виглядає з тісних обіймів приголомшена дичка-груша або ябліка та сливка. А в цій мізерній, низонькій хатчині живе найбільший нуждар Европи, наш мужик. Для його щастя не треба нічо більше як пісної бульби, борщу і капусти — і то вже благодять Божа, як це є А вже може найтемніще під сонцем — то село Чорна. Там верби та вільхи найбільші та найгрубші, а хати найчорнійші і найбруднійші — може бути, що від цего й звеся Чорна — бо гноївка під порогами хат. Це має бути найбогатше тут село. Гей! панове отці духовні і учителі, велика відвічальність за те тяжить на вас! Від довгих літ тут сидите і що ви зробили для народа поза своїми обовязками фаховими! Тому до роботи, от хочби й тепер. Треба сказати в церкві по проповіди, або в школі, щоби діти, тепер осеню, зносили зернята з цих диких яблочок та грушок, і приказати скопати сельським парубкам грядочку 5 м. широку а 10 м. довгу, згноїти, поробити рівці на 1 цм. глубокі і засіяти цими зернятами. При тім можна зробити якесь торжество народне, сказати якесь тепле слово до народа, потім засипати ці зернята шпильками дерев чатинних, щоби миші не виїли. На весні зійде з цего тисячі молодих дичок-зернівок, казати в літі виполоти дівчатами, а за який рік, два защіпити шляхотними ґатунками, роздати народови, хай множиться богацтво нашої землі!! Це-ж невеличкий труд, а жатва колись буде обильна! Або тепер в осени зібрати парібків, піти в ліс на гриби, і при тій спосібности накорчувати готових дичок, засатити на 8 метрів яблінки від яблінок, на 6 м. грушки, а 4 м. сливки, а на весні пощіпити і за пару років маєте сади! І зниклаби вже раз ця ганьба наша, ця верба та вільха, а її місце занялиби гарні сади, які є в культурних краях. Лиш освідомлювати людей, заохочувати на прикладах у своїм саді чи огороді і ця праця сільської інтеліґенції доведе до того, що це царство верб і вільх заміниться у роскішні сади, і будучі покоління вас згадувати будуть теплим словом. Тоді селянин отрясеться з нужди, бо кождий може мати один морґ або і два добірного саду, а чейже і вам дещо з цего капне, бо скорше цей дасть, хто має з чого дати!

За 5 годин їзди і роздумовання над цими вербами та вільхами доїхав я до Лютовиск, місточка паршивого, жидівського але положеного в чудовій кітлині, гейби на якім степу. Ні одного деревця овочевого я там не бачив, крім натурально височезних осик та верб. Які би тут сади розвинути можна, Господи! Сонця та повітря тут багато. Булиби, правда, якби хто прийшов та позакладав!!... Хтож їх має закладати? Чейже не та жидівня, котра в суботу вилягла пишно прибрана на місточко і заняла як це чорне муравлиско всі вулички, і придивлялась мені зухвало, хотіла конче збагнути, хто я такий і за чим в їхне царство приїхав. Булиби тут сади — цеж місце аж проситься, заслонене зі всіх сторін горами, і булиби напевно, коли я в дальших горах в Смільнику подибав у тамошного священика о. Полянського гарні яблока на досить високій горі. Ба, і молодий садок, який зачав розводити сей пан-отець, і обіцяв, що ще цеї осени заложить шкілку сівок для селян. Ба, сей пан-отець веде також на широку скалю молочарню. Честь йому за це!

Друга моя дорога, яку я мусів перебути з Загіря до Смільника коло Балигорода — це правдиве царство верб і вільх. Гори пусті, вирубані цілком, представляють сумний образ знищення. В селах за Команчою не видно вже жадної деревини овочевої. Тут вздовж річки Ослави перебігає перша галицько-угорська залізна дорога на Лупків. Щож вона принесла доброго для нашого народа? Вирубала наші скарби лісові, вивезла в світ, збогатила жидівські тартаки і лишила пусті гори. По дорозі у ваґоні здибав я двох сяніцьких діячів: адв. Блавацького і начальника Народної Торговлі Вислоцького, які їздили закладати кооперативу. Розбалакались ми на цю тему, а на мій запит, якже це діло тут розвивається, відповіли огірчені: Воно йшлоби, деякі гарно розвиваються, але найгірша біда там, де наші люде із найвизначнійшої сільської інтеліґенції перешкаджають, і самі дають злий приклад, бо самі купують у жидів і самі своїх до цего намовляють! Це факти, які будемо пізнійше по імени пятнувати публично в часописях на ганьбу тим одиницям! Є там і гарні наші одиниці як о. М. Вітошинський в Смільнику коло Балигорода, котрий пожертвував свої сили пасічництву. Сам має гарну пасіку, і деякі селяне з його намови, сам робить вулики, рамці, дає штучну вощину, робить овочеві вина зі всяких соків, які на місци зробити можна, робить питні меди. У него повинні міродайні наші чинники заложити постійний курс пчільництва та виробу вин овочевих для цілої околиці. Така друга гарна одиниця це о. Вареха з Волі Міговоі. Це незрівнаний кооператор, під якого проводом розвиваєсь гарно кооператива у Волі Міговій та других селах. Честь таким людям правдивим синам нашої бідної Лемківщини, котра колись під їх проводом стане богатою. Гей таких людей нам більше, а побіда наша! — Іван Филипчак, проф. учит. сем. в Самборі.

З ПОЛЬЩІ І ПРО ПОЛЬЩУ.

Польський сойм збереться на сесію д. 3 падолиста. Має він ухвалити додаток до буджету, а саме видатки на сплату позички і на підвисшеннє платні урядникам. Та лезви чи цей сойм буде радити до 28 листопада, коли то має бути розвязаний. Ненависть вшехполяків до Пілсудського і його уряду така велика, що вони зараз на першім засіданню вчинять якусь авантуру проти Пілсудського. Тоді Пілсудський розвяже сойм і розпише вибори. Це не лише правдоподібне, але майже певне і тому нашим людям треба приготовлятись до виборів. — Вшехполяки знову скомпромітувалися. А саме віцепремієр Бартель одержав анонімовий (без підпису) донос, в котрім обвинувачується одну польську друкарню львівську, що вона друкує і розповсюднює ворожі польській державі відозви. Бартель передав це письмо львівському воєводі, а цей зарядив слідство. Передовсім віддав безіменне письмо до розслідження, хто його писав І що-ж показалось? Поліція ствердила, що цей лист писав оден професор, львівський провідник вшехполяків — той самий, що був замішаний в авантуру летючок, які львівські вшехполяки розсилали проти уряду Пілсудського. З дальшого слідства вийшло, що цей професор винен був друкареви 18.000 зл. А що друкар домагався заплати, отже мудрий професор написав на него донос. Инші кажуть, що сам професор розповсюднював протидержавні відозви і тим доносом хотів вину від себе відвернути і звалити на друкаря. Так, чи сяк, — річи не зміняє і ця подія свідчить про страшний упадок моралі вшехполяків, коли їх провідник пише безіменний донос. А безіменні доноси пишуть тільки підлі люди. — З приводу введення надобовязкової науки української мови в деяких польських ґімназіях, вшехполяки далі ведуть шалену аґітацію і уладжують протестуючі віча. В останнім тижні відбулось в Познані велике віче, а по вічу демонстрація і аж польське військо мусіло успокоювати польських вшехполяків. А в Луцьку втяли вшехполяки таку штуку: Підмовили учеників III кл. ґімн., щоб в часі науки української мови не відповідали нічо професорови. І так сталось. Коли прийшов професор і зачав науку, всі ученики мовчали, а по науці заспівали роту (присягу): „Z dymem pożarów, z kurzem krwi bratniej do Ciebie Panie leci ten głos“ і т. д. З цего бачать наші читачі, що вшехполяків чіпилась дурійка і вони навіть молодіж втягають в партійну боротьбу, а опісля у своїх ґазетах цих смаркатих політиків славлять як „bohaterów“. Та нехай собі! Нам Українцям байдуже це, чи польська молодіж учиться української мови, чи ні. Ми згадуємо про це лиш тому, щоби наші читачі бачили, яка гнилизна панує серед польської суспільности. Супроти того нам українцям тепер єднатися і усувати всі домашні спори. — Польська партія людова „Пяст“ розлітається. А саме член тої партії сенатор Бойко оголосив „посланіє“ до польських людовців, в якім пише, що провідники людовців начхали на селян і свої посольські мандати уживали на те, щоб збогатитися та робити всякі нечисті інтереси. Рівночасно Бойко взивав селян, щоб не йшли сліпо за Вітосом, але підпирали політику Пілсудського. Кажуть, що за Бойком виступить кільканайцять послів з клюбу „Пяста“. Як бачимо, пілсудчики добираються до шкіри Вітоса. Хотять його змусити, щоб замість політикувати, пішов собі на зелену пашу.

День 1. падолиста є днем Українських Інвалідів!

Гриць Ів. Соколовський

„ТУ СПОЧАЛИ ЗА ВОЛЮ БОРЦІ, УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ“.

(Картинка — до історії У. С. С.)

Присвячую товаришам недолі.

Падолист 1919 р. Люта зима в повному розгарі. В забудованнях браїлівської земської лічниці розташувалась лічниця У. С. С. Хорих перевожувано підводами із Чернятина. Невисказано важко було глядіти на ці перевозини до „нової хати“. Хорі ледви дишуть під нужденними одіялами, або таки просто в дряних плащах, на клаптику соломи. Хотілося плакати, глядячи на таку наругу долі... Та тільки затискалося у безсиллю зуби...

...Нехарні, холодні кімнати. На соломі валяються хорі стрільці. Леґіони кровопійного війська насікомих перемашеровують без ніяких перепон з одного хорого на другого...

На дворі свище завірюха... Хорих безупинно звозять із частин У. С. С., що розташовані в поблизьких селах. Оден стрільчик замерз по дорозі... Бідненький! А ненька десь жде свойого синка... Коли то він поверне?! Он той прийшов і тамтой прийшов... а мойого Івася як нема, так нема!...

...„Возьми, мати, піску в жменю,
Посій його на каменю,
Як той дробен пісок зійде,
Тоді син твій з війська прийде“..

— — — — — — — — — — — —

Хорим старшинам жеветься трохи відраднище. Їх приміщують у земській лічниці, у відділі для хорих з міста Браїлова й околиці, де вони лежать на чистих ліжках, та мають відповідний догляд і харч по дієті. Але стрільцям... Горе! Ой, горе!!

...Я бачив перших померших стрільців. Чотирьох їх, майже нагих, зложено в одній ямі! І тільки вітер буйнесенький шумів жалібно над їх убогою могилою... Старшини і стрільці повертали мовчки із стрілецького кладовища, що розтягалося за лічницею. Про що вони думали??

...Кождого дня умирало кількох стрільців. Умирали й старшини. А стан лічниці зростав із дня на день. Хорих приміщувано вже на коритарях, а потім довелося повідомити команду бриґади, щоби частини не висилали хорих до лічниці без попереднього порозуміння з управою лічниці. Лікар, сот. Др. В. Щуровський*), трудився біля хорих від вчасного ранку до пізної ночі. Команданти**) лічниці старалися про все потрібне. Але їх прохання і домагання оставали часто-густо без успіху. — „Дайте білля для перебрання хорих!“ — „Нема!“ — відповідали в бриґаді. Просили одіял, сінників, грошей... І знову відповідали їм двоскладовим словом: „Нема!“... І те „нема“ забирало з поміж живих кращих борців за волю України...

...З початком січня 1920 р. покинула бриґада У. С. С. своїх хорих на божу ласку. У. С. С. подалися з Денікінцями на південь. Браїлів хвилево заняли Шепелівці, а відтак червоні. Першими гостями в лічниці було двох Мадярів, гусарів б. австро-угорської армії. Командний склад уляг деякій переміні. Зорґанізовано між іншим хор. А число могил і хрестів безнастанно зростало...

В перших днях марта 1920 р. прислано наказ з І-ої бриґади У. С. С. звинути лічницю та перебратися в район Ольгополя до с. Берлівки. Хорих у лічниці було вже небагато. Одні вимерли, другі поборовши хоробу, розбрилися, хто куди міг... Решта вибралася до нового місця постою. На стрілецькому кладовищі вкопано високий дубовий хрест з таблицею, на якій виднілп випалені залізом слова: „ТУ СПОЧАЛИ ЗА ВОЛЮ БОРЦІ, УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ“.

...Я пішов на кладовище, щоб в останнє помолитися за померших товаришів недолі...

...В половині марта долучилися ми до бриґади.

А з кінцем квітня 1920 р. розігралася голосна траґедія...

— — — — — — — — — — — —

...Мною кинула доля ще раз у Браїлів. Я навідався до „Земської больниці“ та пішов на стрілецький цвинтар... Багато гробів, в яких спочиває понад 300 стрільців (в тому числі біля 20 старшин), розсунулося, позападалося... Тільки високий дубовий хрест стояв недвижно.

...Я в останнє оглянувся поза себе, щоб іще раз побачити високий дубовий хрест... І здавалося мені, що він похитнувся та прибрав червоно-криваву закраску...

...Жарке, червневе сонце сипало на чорну землицю міліярди благодатних лучів... Я роздумував над тим, кілько то нещасних батьків і матерей виглядає своїх синів, кілько то жінок та сестер тужить за своїми мужами й братами?!

...Дорогі мої, не ждіть їх! Вони вже ніколи не вернуть до вас! І навіть чорний ворон не занесе їх костей на землю рідного села!!

— — — — — — — — — — — —

...Минуло вісім літ з того часу...

*) Захорів у грудні 1919. р. на тиф. Його місце заняв сан. хор. Кузьма Роман. — **) Було їх чотирох на протязі $3^1/_2$ місяців. Оден із них, пор. Дрогомірецький Маркіян, помер на пятнистий тиф.

ТУСТАН.

Хустина про свято.

Клопіт, тай годі.

Он сусідчина Євка має таку хустку, аж в очі разить. А як завяжеться в неділю, то так зпишна йде до церкви, наче пава, наче панянка з міста.

Вона гадає, що на неї всі дивляться, аж очи зривають. А парубки, то вже надивитися не можуть. Тому й губи копилить, та прижмурює очі, щоби солоденьку та заразом і ґорду міну зробити.

А в мене то й про будень нема людяної хустини. Якась стріпіхата шматка. Щож?... Звичайно, служниця! Не те, що господарська дочка: Алеж я вже й не така низша служниця! В мене й землі пів морґа й брат за хату сплатити має. Вже то й до мене може порядний парубок прилипати. А господиня обіцяла, як буду виходити замуж, перину та подушку подарувати.

Тай з роду я вдатна. Не те, що сусідчина Євка. Гадає, що цяця не знати яка!... А до мене то навіть слова ласкавого не скаже. Звичайно. Деж би? До служниці?...

А он я й до зеркала гляну, та прирівняю себе з нею. Он у неї на тому місці ніс виступає острий та довгий. А очі то якісь зизі, та ніби з жовтими більмами. А в мене?... Ах, коби ще ту хустку червону приміряти!...

Пожди! Не діждеш ти так парадувати! Що-ж то? Чи я вже не годна хустки такої мати? Складатиму останні гроші, а наскладаю!

— — — — — — — — —

От і наскладала. Думаю, що вже буде. Довго це було, правда, але таки наскладала. Нетерплячка нераз брала, що аж всидіти не можна було. Але вже треба було терпіти коли така моя доля. От у иншої, лише два слова й вже хустина новенька, а в мене?...

Ну, але зате тепер я вберуся! Завтра випрошу в ґаздині часу й побіжу на ярмарок. А в неділю вберуся до церкви.

Як буду зближатися до фіртки церковної, де звичайно гурмою стоїть парубоцтво, то поправлю хустку на голові, аби виділи, що ще кращу маю ніж Євка й що вона мені де-де більше до лиця. А потім увійду в фіртку, о-так, о!...

Ах, клятий одвірок. Знову мусіла вдаритися. От і ґуля набігла, як бараболя. Коби лише скоро щезла, та щоби синяк не остав! Як-жеж я піду завтра на ярмарок?...

— — — — — — — — —

Але хустка все таки краща як її. Новісенька, гладенька. Ой, шануватимуж її! Лише про свято вбиратиму, коли ґаздиня пустить до церкви.

А ті цвіти гейби сміються, гейби пахнуть. Її хустка вже стара, проходжена. Ось і тих листочків у неї нема й торочки не такі.

Ох, борзо, борзо! Бо он уже дзвонять до церкви.

Та я-ж забула ще коровам на припуст зладити та поросятам підкинути! Але вже пізно, вже не буду. Добре, що ґаздиня пішла до церкви, то не видітимуть. За поросята, то й не будуть нічого знати, а до припусту зладжу в одну хвилинку, як верну.

І зовсім наче не та я стала. Ось щоби лише волося так трохи насунути. А червона хустина наче приросла до моєї шкіри. Тільки губи наче бліді чогось. Ану, прогризу, чи не почервоніють!

Ну, досить.

Боже мій! Таж то дощ кропить! Що-ж я зроблю? Чи не йти до церкви? Е, ні! Перебіжу борзо!

Та то не стає, лише дужче! Вже вся хустка прилипла до голови! От щастя! Не знала, коли вбирати! Коби вже у церкву!

Алеж бо змокла зовсім. Та хуст-

Що чувати в світі?

БОЛЬШЕВИКИ московські трублять на алярм: їх маніфест каже, що большевицький фронт проти релігії заломався і що робітники масово вертають до церкви. І справді останіми часами московські робітники волюють ходити до церкви на літургію, як на вічах слухати большевицького пустомельства про революцію. Церкви не тільки повні робітників, але не можуть навіть помістити всіх тих, що примирились з Богом. Тому пролетаріят сам будує нові церкви. Большевицька московська ґазета „Правда“ з сумом нарікає на те, що робітники одної фабрики, яку в часі революції названо „передний комуністичний шанець“, тепер власним коштом побудували величаву каплицю. Так само робітники фабрики сукна в Бенсі, яка також носить революційну назву „червоний жовтень“ те саме зробили. Тої самої „зради супроти науки Леніна“ допустились робітники по багатьох инших фабриках. І „Правда“ додає, що „треба буде уважати безбожність погребаною в Росії, коли фабрики будуть прикрашені церковними банями і хрестами“. Що більше — комуністка Костеловська, яка є членом большевицької комісії, що має ширити безбожність, нарікає, що священики по селах тепер кермують всякими виборами, бо селяне віддають свої голоси тільки на тих людей, які не є ворогами церкви. Так отже московський селянин і робітник голосить смерть большевизмови. А та смерть приспішена таки самими большевиками. Бо коли большевики зачали касувати церкви і арештувати священиків, тоді потайки між народом зачали ширитись всякі секти. І от тепер большевицька влада відкрила на Сибірі нову тайну релігійну секту „божих синів“. Ця секта учить, що тепер в Росії панує антихрист і тому є гріхом платити податки, бо їх видумали чорти. Большевицький уряд поборює цю секту, але не може в корінню її знищити, бо про провідників нічо не знає, бо це тайна секти. — Все це є доказом, що большевизм переживається і стоїть перед упадком. Щоби ратуватись, він наділяє своїми ласками тих, яких потрібує. І так богатше селянство є тепер в ласці московських большевиків, бо вони потрібують збіжа на вивіз. Так само мають великі платні всі інжінери, механіки і тд., без котрих не можнаби було ні одної фабрики пустити в рух. Це все гнівить робітників, які довгі літа наслухались про рівність, однакову платню і тд. А життєва практика показала, що це не можливе, щоб замітач вулиці мав таку саму платню як інжінер, який уладжує фабрики.

РОСІЙСЬКІ учені — одні повтікали за кордон і живуть тепер на еміґрації, розсіяні по цілій Европі—другі мусіли лишитись під большевицькою владою і серед них повстала думка про **„евразію“**. Що це є евразія? Вже в першій половині XIX віку були в Росії учені люди, які казали, що нещастє Росії походить від західної Европи. Від часу коли цар Петро Великий зачав в Росії силоміць вводити европейські звичаї, від тоді Росія нещаслива. Бо та европейська культура внесла в Росію зіпсуттє і поробила з людей диких звірів. Як довго Росія опиралась на батюшці царю, на православній вірі і на простім, незіпсованім народі — тоді Росія була щаслива. Що-йно західно европейська культура підбурила царя проти народу, а нарід проти царя, а римська віра викривила православну віру. Тому Росія повинна вернути до простоти своїх предків і спекатися шкідливої західної европейської культури, бо вона Росію погубить. Тому ті люди вбирались по хлопськи так як простий російський нарід вбирається, бо ті всі панські убрання — це видумка гнилого заходу т. є. безбожної і зіпсутої західної Европи. Коли Росія має іти з якими европейськими народами — то хіба з балканськими славянами Болгарами і Сербами, бо в простім народі тих народів задержалась ще давна хлопська культура і віра православна. І тому тих російських учених звано „східними славянофілами“ і тому вони дораджували царському урядови, щоб здобув Константинополь, а коли через те Росія буде сусідувати з Балканом, то самі Серби і Болгари прилучаться до Росії. Таку думку голосив російський учений Данилевський, який написав про це учену книжку п. н. „Росія і Европа“, тої самої думки був і великий російський письменник і фільозоф, Лев Толстой. — Цеї думки вхопились і ті російські учені, які не повтікали до західної Европи і лишились під большевицькою владою. А ріжняться вони від давних „східних славянофілів“ лишень тим, що кажуть махнути рукою на Балкан, бо він також зіпсований, а за те звернути свою увагу на Азію. Там в Азії спасеннє Росії, бо там жиють прості люди, які є посвоячені простою культурою з російським народом. Тому ці вчені годяться на большевицьку владу. Вони хвалять большевиків за те, що вони звернули свої очи на Азію і помагають її увільнитись від рабівницьких і безбожних народів европейських, як Анґлії, Франції і тд. Одно лиш не подобається їм в большевиків, а саме те, що большевики ширять безбожність і поборюють православну віру. Але це колись мине, а тоді Росія разом з азійськими народами обтрясеться з попсованої культури, особливо німецької, яка найбільше лиха Росії накоїла. Цей новий політичний рух російських учених називається **„евразія“** (т. є. Европа злучена з Азією). Додаємо, що большевики досить прихильно ставляться до цего руху.

НІМЕЧЧИНА від трех літ сплачує репарації (военне відшкодованнє) на підставі пляну Доса. А саме перед трема літами відбулась конференція в Льондоні, на якій Німеччина згодилась платити річні рати, зразу менчі, а по кількох літах більші — в сумі $2\frac{1}{2}$ міліярдів марок річно. Також Німеччина згодилась, щоб в Німеччині постійно сидів американський аґент, приглядався грошевій господарці Німеччини і здавав справозданнє вірителям. Німеччина дотепер що року не тільки платила ретельно всі рати, які визначено їй, але ще й лишалось їй троха грошей, так що вона остатними часами мала намір підвисшити платню своїм урядовцям, а решту грошей видати на шкільництво. Але тут несподівано явився американський аґент Паркер Ґільберт у німецького міністра скарбу і сказав йому, що Німеччина не повинна підвисшати свого буджету. Правда, Німеччина має тепер трохи більше грошей, але то лишень тому, що минулого року зробила добрий інтерес на вуглю, який доставляла Анґлії в часі страйку. А цего не можна сподіватись в слідуючих роках. Коли отже підвисшить свій буджет, то не буде могла платити репарацій в квоті $2\frac{1}{2}$ міліярда річно. Це домаганнє Ґільберта, зложене на письмі, предложено раді міністрів. Міністри поділились на дві части — одні казали, що треба послухати ради Ґільберта, а другі були за тим, щоб своє робити і на Ґільберта не уважати. І хотяй це письмо Ґільберта було тайною, оден з міністрів зрадив тайну, про все довідались ґазети і наробили крику. Це використали також противники німецького уряду і вчинили рейвах, що уряд іде на ласку ворогів Німеччини, які бажають, щоб німецькі урядовці при низькій платні працювали голодні, а німецькі діти росли без школи. Також в американських, анґлійських і французьких ґазетах багато пишеться про цю справу. Ті ґазети пишуть, що Німці є хитрими мудрагелями. Вони хотять навмисно підвисшити свій буджет, аби відтак могли кричати, що не можуть що року платити так високої контрибуції, яку постановляє плян Доса ($2\frac{1}{2}$ міліярда марок), бо буджету не буде можна покрити. Очевидно, Німеччина перечить і боронить підвижки платні урядникам, бо це конечне. Як ціла та справа покінчиться, поки-що не знати, але німецькі патріоти чуються ображені, що їх вітчина є під кураделею.

АНҐЛІЯ бажає, щоб инші держави розброїлися, а сама зброїться. От цими днями пустила вона на море два величанські военні кораблі „Нельзон“ і „Радней“. Це такі великани, яких ще не було як світ-світом. Їх поємність виносить по 50.000 тон. Стіни їх сталеві і так грубі, що ніякий гарматний набій їх не перебє. Кождий з цих кораблів має високу сталеву вежу, а в ній по 9 гармат 40 цм. калібру. На покладі множество

всяких гармат ріжного калібру. Також не може такий корабель затопитись. Бо коли кораблеви грозить затопленнє, то тоді за потисненням ґузика цілий корабель роздроблюється на кільканайцять частей, з котрих кожда має свою машинерію і може самостійно пливати по морю. Оба ці кораблі призначені до служби на Атлянтійськім океані. Проти кого так зброїться Анґлія? Коли двом великанам военним призначено службу на Атлянтійськім океані, то з того догадуються політики, що Анґлія зброїться або проти Франції, або проти Америки. Але французька фльота паршивенька собі. Проти неї Анґлія не потребує зброїтись, бо тими военними кораблями, які тепер має, може розбити на прах французьку фльоту. Отже всі догадуються, що Анґлія зброїться проти Америки. Правда, Анґлія все і всюди любить говорити про свою приязнь до Америки, але в політиці таке правило панує, що люди що иншого говорять, а що иншого роблять. — Американські ґазети доносять, що анґлійський міністер Чемберлен працює тепер над утворенням союзу держав проти большевиків. До цего союза має належати Анґлія, Франція, Німеччина і Італія. Не легко такий союз утворити, бо кожда з тих держав на другу вовком дивиться. От і тому Чемберлен хоче кождій державі якийсь дарунок дати. І так Німеччина має дістати кольонії в Камеруні (в Африці) Ті кольонії має тепер Франція. Отже Чемберлен обіцює Франції, що буде мати повну владу в Марокко за те, що відступить Камерун Німеччині. Італія має дістати кольонію в Сирії (в Малій Азії), а за те має приректи, що не буде кирпинити на Балкані і юдити Альбанію та Болгарію проти Югославії. Бо Чемберлен хоче мати також спокій на Балкані, щоби його сили звернути також проти большевиків.

В ЮГОСЛАВІЇ радить від 15. жовтня новий сойм. Має він тепер 315 послів, т. є о 2 посли більше, як мав попередний сойм. Бо треба знати, що в Югославії нема сталого числа послів, а сказано в законі, що на кождих 40 000 мешканців припадає оден посол. А що тепер населеннє Югославії збільшилось о 80.000 людий, то й вибрано 2 послів більше. При нових виборах найсильніща партія радикальна (її утворив був небіщик Пасіч, великий політик і творець нинішної Югославії) стратила 29 послів (має тепер 111 послів, а в попереднім соймі мала 140). Радикальна партія з демократами (63 послів) і ще двома меншими партіями творять більшість (187 послів) і задержує владу в руках. Але ця більшість слабка, бо між радикалами а демократами що хвиля вибухають спори. — При тій нагоді, скажемо дещо про югославянську ординацію виборчу, бо вона цікава. В Югославії має право голосу кождий 21-літний мужчина. Вибраний послом може бути кождий югославянський горожанин, що скінчив 30 літ життя і вміє говорити і писати сербською мовою як державною. Самі вибори відбуваються при помочі малих кульок. Кождий виборець, коли входить до кімнати виборчої, одержує на порозі малу кульку, а опісля віходить по черзі до уставлених на столі скринок і до кождої з них вкладає руку, в котрій держить кульку. Скринок є тільки, кілько партій в тім виборчім окрузі старається о посольські мандати. Виборець лишає кульку в тій скринці, котру партію вибирає. Але тому, що він замкнену жменю мусить вложити до кождої скринки, то ніхто не може знати, в котрій скринці лишилась його кулька виборча. Через те вибори є тайні. По закінченню виборів виборчі комісії обчисляють кульки в поодиноких скринках і розділюють мандати так, як в Польщі (пропорціональне система).

В РУМУНІЇ політична метушня, яка може довести до революції. Як звісно, в літі помер румунський король Фердинанд, а по нім вступив на престол 5-літний внук помершого короля, Михайло. Розуміється, що він ще володіти не може, отже королівську раду творять премієр Братіяну, старий 80-літний патріярх Мирон і 18-літний син помершого короля, Никола. Патріярх вже є немічним старцем, а королевичеви Николі ще зелено в голові — отже королем є по правді сам Братіяну. Це страшний циган — він то ґаздує в Румунії так, як за панщизняних часів ґаздував економ на якімсь фільварку. Він як перевів вибори, то такого чуда доконав, що з хлопської партії, яка в попереднім парляменті мала около 300 послів, — увійшло до теперішного парляменту ледви кільканайцять. Такі шахрайства і розбої ділялись при виборах, що аж волос дубом стає. Тому в Румунії дуже ненавидять Братіяну і радіб його позбутись. — А як ми в літі писали, по смерти румунського короля, повиненби був стати королем Карло, найстарший син помершого короля. Має він тепер около 30 літ і перед двома роками покинув жінку і сина (теперішного 5-літного короля Михайла) і виїхав до Італії, а опісля до Франції, бо закрутила йому голову якась красавиця, на прізвище Люпеску. За те примушено його, щоби він зрікся престола. Але кажуть, що це лишень так про людське око розтрублено по світі, що причиною відобрання королевичеви Карлови права на престол, була красавиця Люпеску. Карла любили в Румунії — особливо вояки і мужики, бо він дечим нагадував колишного австрійського цісаревича Рудольфа. В хлопячих літах був Карло шибай голова, а як підріс, то вганяв за дівчатами, всюди любив піти на забаву, ба й попіячити любив, а всюди казав, що як стане королем, то заведе порядок, злодіїв порозганяє і позамикає, а простому народови буде тоді в Румунії, як у Бога за дверми. Тому як вмер король Фердинанд, всі румунські мужики стали шемрати, що посадили на королівський престол 5-літну дитину, а королем повинен бути батько тої дитини, Карло. Але Братіяну знав, що якби Карло вступив на престол, то його першого нагнавби. Отже взяв Братіяну Румунію в крепи (він навіть не дозволив був Карлови приїхати на похорон батька, короля Фердинанда). А Карло знає, що за ним вояки і мужики гинуть і сказав французьким ґазетярам (Карло живе тепер в Парижі), що як його румунський нарід покличе на престол, то він як стій на престолі засяде. От і румунські мужики стали кричати: „Най Карло вертає до Румунії та най лад зробить“. Ці крики були що раз частійші, а врешті на день 30 жовтня скликала хлопська партія великий зїзд і в часі нарад наміряли проголосити Карла ко-

---

ка, хоч мокра, буде так само гарна. Щожби їй сталося!

Коли пропихалася, то дівчата наче самохіть розступалися передімною й відвертали голови. Бач, завидують!

Але... але чого... такий сміх кругом мене? Чого он-та хіхікає, друга?... А он парубки, то лише котрий подивиться, зараз хилить голову і в кулак душиться. Боже! Що це?... Хто гляне на мене, то зараз порскає сміхом! Щож сталося?... Паламар вибіг аж з захристії подивитися, що воно за такий шум на церкві. А еґомость уже два рази оберталися. А може вони так тому, що я так дуже наперед випхалася, а то не випадає мені, бідній служниці?...

Горить на мені голова, здається разом з хусткою! Що тут робити? Очі затягнуло чи соромом, чи ляком і нічого не бачу, лише множество очей розсміяних.

Коли погляну це на святого, то й той, здається, сміється та моргає бровами. Он і святий Миколай порушав губами до сміху!

Розступайся, земле, піді мною! Як не впаду тут до землі, то не знаю, що зі мною станеться.

А тут сміх тай сміх.

Хтось шепоче мені до вуха. Хто це? Менше з тим! Не розпізнаю. Не чую, що каже. Але ось голосніше: Чому не вийдеш з церкви?...

Господи! Та невжеж я дотепер не могла догадатися, що так мені треба зробити?

Ой борзо! борзо! Чого вони так розступаються? Чи вони сміються? Вже нічого не бачу.

Ой, коле мене той сміх, що випхав поза браму.

Колиж я до того дому добіжу?.. Зеркала, зеркала! Деж воно, кляте, ділося?...

Ма... а-ати Христова! Хіба тут повіситися! Отом си хустку справила! Отом си попарадувала! І деж я сподівалася, що хустка облізе на дощі?

Алеж то з мене дурний кобилячий посторонок, що я навіть не завважала під церквою, як фарба з облізлої хустки тече по лиці!

Христе! Таж я наче потвора з тамтого світа. Все лице в червоній мази. Ще й порозмазувала.

А, най буде проклята моя щербата доля! Таке то завсіди бідному! Аби вас усіх свирчистий грім тріснув! Ви все маєте щастя. Як тут на світ тепер показатися?...

— — — — — — — — — — — —

І що їх не переконуй, що не говори, ніяк не переконаєш.

Кажу-ж їм, що хустка облізла, Жид ошукав. Казав, що піватласова. Не повірять. Усі регочуться та глузують, що малювалася, тай від гарячі в церкві облізло! Всі дзюґають, що задивилася на кухарок у місті. А що вже ґаздиня допікає, то краще не казати.

Боже мій! І чого я така нещаслива?...

ролем. Але якраз перед сим хлопським зїздом румунська поліція арештувала високого міністерського урядника Манойлеску, як вертав з Парижа. Він там нараджувався з Карлом, а вертаючи домів, віз зі собою листи Карла до своїх прихильників, а також проклямацію (відозву) Карла до румунського народу. Це налякало Братіяну, він велів арештувати Манойлеску і проголосив стан облоги, т. є. кождий чоловік, що буде старатьсь змінити теперішний лад, буде поставлений перед воєнний суд і сейчас розстріляний. Рівночасно в Румунії запроваджено цензуру листів, телеґрамів і телефонів — так як в часі війни. Супроти того не знати ще, чи відбувся зїзд хлопської партії, а як відбувся, то що ухвалив. Що станеться далі, напишемо. — В Румунії ще й друга справа стала голосною. Королівна Іліона, яка тепер має 18 літ полюбила молодого офіцера, тай пробувала з ним утекти. Це також розгнівало Братіяну і, як пишуть ґазети, він грозив королевій-вдові, що як королівські діти будуть йому клопіт робити, то він проголосить Румунію республикою.

!!! Жіноче Віче !!!

В пятницю 4-го падолиста о год. 11 передполуд. відбудеться в салі Т-ва „Просвіта“ (Народ. Дім) в Перемишлі **велике жіноче віче**, на котре запрошується всіх жінок м. Перемишля і дооколичних сел. Цікавий реферат виголосить редакторка „Жіночої Долі“ **О. Кисилевська** з Коломиї. — Комітет.

ВСЯЧИНА

Набування соли для худоби. Канцелярія Товариства „Сільський господар“ повідомляє: Послідна повінь наробила необчислимі шкоди не лише тим, що забрала пашу для худоби з піль і стоділ, але також тим, що богато паші, яка зберіглася, втратила свою вартість. Такою пашою кормити нездорово, а можна поправити її додатком пашної соли. ОКОЛИЦІ ЗНИЩЕНІ ПОВІННЮ можуть закупити пашну сіль для худоби ПО ЗНИЖЕНІЙ ЦІНІ а сале по 15 зол. за 1.000 кґ. на місці в копальні. Достава залізницею до місць знищених повенню є безплатна. Сіль можуть закуповувати господарсько-торговельні орґанізації не менше як цілий ваґон 10.000 кґ. Замовлення потверджені місцевим старостовом належить посилати до „Biuro sprzedaży soli“ Warszawa ul. Moniuszki 3. На ту саму адресу треба звертатися також за всіми поясненнями що до замовлень та платности. З огляду на користні умови набуття соли, як також улекшення скормлення не цілком доброї паші повинні Філії „Сільського Господаря“, Повітові Союза Кооператив а також і самі Кооперативи зробити негайно замовлення, щоби в цей спосіб улегчити місцевому населенню передержання худоби через зиму на останках знищеної паші.

НОВИНКИ.

КУДИ ІШЛИ УКРАЇНСЬКІ ГРОШІ? З Ля-Паз, осідку уряду Болівії, подають, що Микола Бухарін, голова „комінтерна“ в Москві, вислав був туди „товариша“ Мартинця з грішми, щоби зробив там „переворот“. Отже гроші українського селянина мандрували аж до Південної Америки на большевицькі „перевороти“. Але для перевороту безробіття на Україні то нема грошій.

ЗБУЇ І ЗЛОДІЇ ГУЛЯЮТЬ. В Струтині, пов. Золочів, три замасковані збуї впали до шинкаря Вільда і зажадали грошей. Коли не хотів дати, застрілили його на місці. Його сина, який прибіг татови на поміч, збуї тяжко зранили, опісля зрабували 100 зл. і повтікали. — В Бережці, пов. Кремянець, три збуї з револьверами напали на дім управителя дібр Вл. Струся. Зранивши управителя і лісничого, який тоді був в управителя, збуї зрабували 400 рублів золотом, 300 долярів, 200 зл., пашпорти і стрільбу. Ніч була темна і збуї втікли. — В Конюшках, пов. Дубно, злодії вломились до церкви і вкрали понад 100 зл. — В Копані, пов. Дубно, селянин Яків Бойчук побачив, що якісь невідомі люди пасуть коні в його озимині. Коли він ішов, щоби вигнати коні, один з невідомих стріляв до него і ранив в плечі. Збуї сіли на коні і повтікали. — До хати Дмитра Шамка в Розгірчу пов. Стрий впали замасковані збуї. Застали в хаті лишень 4-літну дівчинку, котрій завязали уста і зрабували скринку з грішми. Цю скринку розбили в огороді і забрали 4 тисячі долярів.

НЕ ЛИШАТИ ДІТЕЙ БЕЗ ОПІКИ! Господар Іван Нетреба в Дикові старім коло Любачева пішов з жінкою з дому, лишивши в хаті без опіки двох хлопців, три-літного і шість-літного. Хлопці бавилися сірниками і запалили клоче на печі. Повстав вогонь в хаті. Молодший хлопець спалився, а старший так попікся, що відвезено його до шпиталю. Щастє, що завчасу збіглися сусіди і згасили вогонь, а то булоби пішло ціле господарство з димом. — Цей випадок нехай буде наукою для наших людей, що не вільно дітей лишати дома без опіки. А є і такі нерозумні родителі, що на колодку замикають дрібні діти в хаті. А прецінь дитина — дитиною. Правда, що родителі деколи мусять вийти з хати, але в такім випадку треба постаратись о якусь опіку над дітьми. А що о таку опіку декому тяжко, то освічені селяне основують захоронки (діточі садки) по селах. В тих захоронках діти під наглядом учительки бавляться і нічо лихого не може їм стагися. А до цего не треба великого видатку. В читальнянім домі може бути така захоронка, треба лиш учительку оплатити. По 1—2 зл. місячно — і вже учителька є! Якби яке село бажало таку захоронку основати, хай напише до нашої Редакції, а ми о добру учительку постараємось.

КРІВАВІ ВЕСІЛЛЯ І ЗАБАВИ. Минулий тиждень знову приніс вістки про квіваві бійки на піяцьких весіллях. Цим разом піяцьке весілле справляв господар Андрей Лиховит в Дикові старім коло Любачева. Між пяними хлопчисками прийшло до сварки а опісля до бійки на ножі. Ціле подвірє Лиховита було зрошене кровю, бо двох парубчаків зранено в голову, двох — в руки, а оден одержав три рани в плечі. Завинив тут господар, що справляв піяцьке весілля. Якби господар Лиховит не давав горівки, то не прийшлоб до проливу крови. Зрештою порядний господар не дозволить, щоб з його подвіря робили посміховище; він заборонить всяким галабурдникам вступу на своє подвірє. — В Бушковичках коло Перемишля два брати Антін і Юрко Шумелди в часі піяцької забави розпочали сварку з парібком Станиславом Лучевським. Сварка перемінилась в бійку і оба Шумелди так покалічили Лучевського, що йому кішки вийшли на верх. Раненого відвезено до шпиталя, де він в тяжких муках сконав. Оба брати втікли і через якийсь час укривались, але поліція вислідила їх і арештувала. — В Грабівци пов. Березів на піяцькім весіллю парібок Войтович колом так ударив парібка Боделя, що цей впав трупом. Арештовано його. Ті три випадки нехай будуть відстрашаючим прикладом для наших господарів, що піяцькі весілля і забави ведуть до нещастя і до кремінaлу. Ще раз просимо наших дописувачів подавати імена тих господарів, що троють молодіж горівкою.

ПРОЦЕС ЧАРІВНИЦІ В ІРЛЯНДІЇ. В одній місцевости в Ірляндії обвинувачували селяне свою сусідку, що вона зачарувала „злим оком“ їхні корови. „Чарівниця“ подала в суд за обмову і заявила на розправі, що через те на кілька миль довкруги ніхто не хоче з нею говорити. Щоби оберегти корови пере її чарами, люде привязували їм до хвостів червоні плахти та підкурювали їх соломою зі стріхи своїх хат. Найшовся хтось, що винайшов чудодійний лік проти чарів та робив на ньому незлі інтереси. Перед судом він признався, що уживав до того звичайної соли. Лікар присудив пошкодованій „чарівниці“ пять фунтів стерлінґів (25 долярів) відшкодовання.

ПАЛЕННЯ МЕРЦІВ У НІМЕЧЧИНІ. Німецькі крематорії (палярні трупів) виказують найбільше число спалених мерців в Берліві, бо аж 37.447, за Берліном йде Гамбурґ 17.793, Ляйпціґ — 17.213, Дрезден — 15.505, Бремен — 12.705, найменше спалених нотує місто Дортмунд, бо лише 77. Найстарша крематорія збудована в Ґоті 1878 і до тепер має спалених мерців — 15.781. Німеччина з Австрією і Швайцарією має нині 49 крематорій. Найбільше жадають протестанти в тестаменті, щоби їх по смерти спалено; у католиків це дуже рідкий випадок, тимбільше, що зі сторони церкви робляться труднощі.

ЗВІРЯТА — ТАЛІЗМАНИ Т. Є. ПРИНОСЯТЬ ЩАТТЄ. Всі люди є менше або більше забобонні Один анґлійський редактор розписав анкету в справі забобонности своїх читачів. І так виявилось, що коти, пси й нищі звірята, приносять щастє. Анґлійські кораблі мають свої звірята, що нібито приносять їм щастє; передовсім воєнні кораблі. Корабель Ренови (на якім їхав князь Йорку до Австралії) має як талізман малого чорного кота; інший корабель має бронзового песика. Кружляк „Каіро“ мав довгий час дику козу, панцирник „Четем“—молодого лиса. Ірляндський ґвардійсткий полк мав як талізман псавовчура, що ходив з орхестрою при всіх парадах. Як згинув із старости, полк уладив йому величаві похорони. Шотляндський ґвардійський полк має дві корови — Берту і Белю. Вони товаришили полкови на війні. Коли після побіди полк машерував улицями Лондону, в рядах ішли й обі корови.

НАЙМЕНШІ ЛЮДИ НА СВІТІ НАЙБІЛЬШЕ ВАРТІ. Більшість карликів, що виступають на сценах Америли й Европи, походять із полуденної Мадярщини, з комітату Боршод. Учені застановлялися, чому саме в тих околицях родиться так богато карликів, але досі не вдалося їм пояснити сього. Карликів, самособою, нема так дуже богато, тому платять за одного навіть міліони. Погляд, неначеб із карлового попружжа родилися карлики, показався неправдивим. Жінки-карлички є звичайно неплідні, а карлик, оженений з нормальною жінкою, має нормальних потомків. Отже карликовість не є дідична. — Славне було весілля, яке в 1710. р. цар Петро І. справив парі карликів. На весіллю було 72 карлики. На столі уставили посуду, відповідну до величини гостей. — Король Станислав Авґуст мав карлика Бебе, родом із Льотаринґії. Як він народився, то важив 375 ґрамів, а високий був на 20 центеметрів. Бебе жив 23 роки, а домовина його була ледви 55 центеметрів довга. — Та часом карли доживають гарного віку. І так карлик Альден, що помер минулого року, дожив 84 роки, інший Еґ-Меґ жив 88 літ. Сей останній виступав як співак у театрі в Шікаґо. Карличка Люція Зарате важила на 15-ому році життя не цілих 5 фунтів, Голяндка „княжна Павліна“ на 4-ому році була висока на 38 центеметрів, а важила 6 і пів фунта. З кінцем минулого століття жив в Европі 60-літний карлик із величезною бородою. Давнійше він був блазном султана і гостем перського шаха. До свого назвища Абдураман, додавав титул „баша“, який дістав на турецькім дворі. Він був дуже інтеліґентний, говоривількома мовами. В Берліні живе карлик Ульпіс, що оженився з жінкою нормального зросту і має двоє нормальних дітей.

МОРОЗИ В РОСІЇ. В місті Москві і в околицях впали великі сніги. Морози були на 6 степенів Ревміра низше зера.

ПОЛЬСЬКИЙ ТЮТЮНЕВИЙ УРЯД оповістив, що в однім місяці вересні курці пустили з димом 40,500.000 зол. (сорок і пів міліона золотих).

ЛІЧЕННЯ ЗЛОЧИНЦІВ. Американський лікар душевних недуг (психіятр) др Higgson задумує лічити злочинців при помочи в стрикування окремого плину, зробленого з ґручолів морської свинки. Др. Higgson каже, що кожний злочинець є людиною ненормальною т. є. в його голові не все в порядку. Тому треба такого злочинця лічити як хору людину. На його думку плин, витиснений з ґручолу морської свинки, є знаменитим засобом для лічення злочинців. Він задумує тепер піддати такому ліченню кількох злочинців, що тепер відсиджують кару в чікаґовській тюрмі.

Нові книжки.

DIE GRÜNE POST новий німецький тижневик, який являється накладом фірми Ullstein, Berlin S. W. 68. Поодинокі числа можна одержати у всіх книгарнях по 50 ґр. Чвертьрічний абонамену, який також треба замовляти у всіх книгарнях, коштує 6 зл.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає

ПОДЯКА.

Знесилена тяжкою недугою завізвала я помочі Вп. пана Дра Юліяна Войтовича, котрий розпізнавши у мене каміні жовчеві, віддав мене в руки Вп. пана Дра Зачка, директора тутешнього шпиталя, котрий перепровадив у мене операцію, винимаючи понад двіста каменів. Через щиру опіку і забіги тих двох лікарів увільнилась я від страшних мук, відзискуючи при тім своє здоровля. Длятого тою дорогою почуваюся до милого обовязку зложити Вп. панови Дрови Юліянови Войтовичови і Вп. п. Др. Зачкови за уратовання мого здоровля і життя з глибини серця пливучу подяку „Спасибіг“. **Марія Левицька** жена ст. конд. колієвого з мужем і дітьми.

Тов. „Союз Українок“ улаштовує в дни 3 падолиста, саля „Народнього дому“ о 8-ій год. вечером **ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ** з нагоди 40-літньої літературної творчости **О. КОБИЛЯНСЬКОЇ.** З огляду на це, що весь дохід призначений на купно домівки шан. письменниці, наше громадянство обовязково поспішить на концерт. (Подробиці в афішах).

Звичайні Загальні Збори філії Товариства ім. Петра Могили в Перемишлі відбудуться зі звичайним порядком денним в суботу 19. листопада 1927. р. о 5. год. зглядно під до 6-ої по полудни в салі Міщанської Каси. — Видія.

Загальні Збори Філії „Сільського Господаря“ в Перемишлі відбудуться в пятницю, дня 11. листопада 1927 о 11. год. в салі „Народного Дому“ в Перемишлі зі звичайним порядком нарад. Просимо численно прибути.

Уряд парохіяльний в Вовкові о. п. Dawidów глядає сейчас іспитованого, безженного, церковного півця. Священик Ал. Мійський.

Уневажнюється згублена військова книжка видана через П.К.О. в Перемишлі в р. 1922 Петрові Івасьови уродж. в 1902 р. в Горохівцях.

Уже вийшло 2-ге число місячника „ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“

На його Зміст складаються статті *І. Раковського:* З життя і знання: 1. ШТУЧНА НАФТА. 2. Причини повіни — (10 ілюстрацій). — *В. Воробця:* Пересаджування збіжа (5 ілюстрацій). — *І. Крипякевича:* Міста і промисл за княжих часів (9 ілюстр.) — *М. Голубця:* Памятники минулого України в Зах. Европі (5 ілюстр.) — *В. Дорошенка:* О. Кобилянська (з портретом). *І. Мельника;* Спомини з подорожі на Камчатку (8 ілюстр. і мапа). — *В. Наріжного:* Бурсак Роман. (2 дереворити). — Всячина. — Ґеоґрафічні загадки.

Спішити з передплатою, яка виносить на рік 18 зол., на 6 місяців 9 зол., на 3 місяці 5 зол., поодиноке число 1 зол. 80 ґр. Замовляти: Тво „ПРОСВІТА“, ЛЬВ, РИНОК Ч. 10/II.

Видавець і відвічальний редактор: Степан Навроцький

З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.